

NA POMOC ČTENÁŘI

Spojené státy australské (The Commonwealth of Australia) jsou državou (dominií) britského Spojeného království (United Kingdom). Znamená to, že je to samostatná země s buržoasně-demokratickou ústavou a státním zřízením, která však uznává za hlavu státu britského krále. Toho zastupuje v jednotlivých státech guvernér, v soustátí generální guvernér, jež na návrh britské vlády jmenuje král. O tom, jak si kolonizátoři podrobili bohatou australskou zemi, vypráví E. E. Kisch ve své knize »Přistání v Australii«, z níž je naše reportáž vybrána.

- Strana 5 *prefektura* — policejní ředitelství,
Doumer Paul — francouzský reakční president, zavražděn 1932,
- Strana 6 *molo* — přístavní hráz,
monarchista — přívrženec království,
- Strana 7 *scotch gaelic* — skotská keltština; Keltové byli praobyvatelé britských ostrovů,
smoking — večerní pánský oblek; zde má autor na mysli muže, oblečené do smokingu,
toaleta — zde večerní dlouhé dámské šaty,
hrabství — správní území, asi jako náš kraj,
- Strana 8 *černá košile* — hlavní součást stejnokroje italských fašistů,
Aeolus & Vulkán — vládcové větrů a sopek z řeckých bájí,
- Strana 9 *Mussolini* — vůdce italských fašistů,
Barbusse Henri — vynikající francouzský pokrokový spisovatel (1873—1935), jeho hlavní dílo je protiválečný román »Oheň«, napsal také životopis J. V. Stalina,
libra šterlinků — anglická měna; jedna libra, která má dnes hodnotu 20,16 Kčs, má 20 šilinků, jeden šilink má 12 pencí (autor také používá zdrobněliny peník),
- Strana 10 *Cook James* — slavný anglický mořeplavec a cestovatel (1728—1779), jeho jménem je pojmenována největší anglická cestovní kancelář,
visum — povolení k návštěvě cizí země,
francouzský frank — francouzská měna, jeden frank má 100 centimů, 100 franků má dnes hodnotu 2,05 Kčs,
- Strana 11 *Pryč s metéky!* — z franc. methéques, pohrdlivý výraz pro cizince,
Centenary — oslava stého výročí,

- Strana 13 *Scylla a Charybda* — pohádkové obludy, které podle starořecké báje číhaly na lodi, proplouvající Messinskou úžinou; starověcí lidé si tak vysvětlovali činnost nebezpečných mořských vírů v těchto místech,
steward — obsluhující na zaoceánském parníku,
Poincaré Raymond — reakční francouzský politik a prezident,
oposice — političtí protivníci,
Müller, říšský biskup — nejvyšší protestantský církevní hodnostář v Německu, který se přihlásil k nacistům,
- Strana 14 *nejoriginálnější kostym* — anglicky ‚strike‘ znamená ‚škrtať‘ a také ‚stávkovat‘,
- Strana 15 *Australian and New Zealand Army Corps* — australské a novozélandské vojenské jednotky, které bojovaly na evropském území v I. světové válce,
poník — malý tažný kuň,
- Strana 16 *H.* — autor má na mysli Hitlera,
- Strana 17 *elefantiasis* — nemoc, rozšířená v tropických zemích, projevuje se nadměrným zvětšením některých částí těla,
- Strana 18 »*Emden*« — německý křižník, který za I. světové války působil Spojencům (Anglie, Rusko, Itálie, Spojené státy, Japonsko) těžké ztráty, až byl roku 1914 potopen australským křižníkem »*Sydney*« u Kokosových ostrovů,
Gallipoli — výběžek Balkánského poloostrova, kde v I. světové válce, v l. 1915—1916, porazila turecká armáda britské jednotky,
- Strana 20 *Masefield John* — anglický básník, zprvu pokrokový, autor sociálních balad, pak oblíbenec vládnoucí třídy a britského dvora,
poeta laureatus — zde dvorní básník,
Sir Robert Baden Powell of Gillwell — anglický generál, smutně se proslavivší v imperialistických válkách, zejména v Africe, zakladatel skautské organizace,
- Strana 21 *gaelic test* — zkouška z keltštiny,
- Strana 23 *internista* — lékař odborník vnitřních chorob; zde myšleno ironicky, policisté, prohledávající Kischova zavazadla,
story — příběh, povídka,
- Strana 24 *Rolland Romain* — vynikající francouzský pokrokový spisovatel (1866—1944), jeho největší díla: »*Jan Kryštof*« a »*Okouzlená duše*«,
o. k. — o key (čti ou kej), úsloví z americké angličtiny, znamená všechno v pořádku,

- Strana 25 *Zuřivý reportér* — přezdívka E. E. Kische, převzatá z názvu jedné jeho sbírky reportáží,
- Strana 26 *Goebbels Josef dr.* — nacistický hodnostář, Hitlerův ministr propagandy,
Essex Hall, Kingsway Hall — velké přednáškové a koncertní sály,
londýnský protiproces lipského procesu — Aby vrhli falešné obvinění na Komunistickou stranu Německa, dali nacisté v noci z 27. na 28. únor 1934 zapálit budovu Říšského sněmu. Požár měl za následek zatýkání komunistů po celém Německu. Mezi zatčenými a jako hlavní obviněný byl Jiří Dimitrov, vůdce Komunistické strany Bulharska, který v té době žil v emigraci v Německu. Jeho statečná obhajoba při soudním přelíčení (procesu) roku 1934 v Lipsku otřásla celým světem a odhalila nacistický podvod. Protože nacisté nedovolili, aby přední pokrovní právníci obhajovali Dimitrova a ostatní obviněné, zorganizovali demokratičtí právníci ze všech zemí světa, kteří nemohli být přítomni lipskému procesu, protiproces v Londýně, v němž uplatnili všechny dokumenty, které nacisté obhajobě nepřipustili. Jiří Dimitrov, sám proti všem nacistickým „soudcům“, se však hrdinně obhájil a musel být propuštěn. Odešel pak do SSSR, kde žil a pracoval až do svého návratu do Bulharska v roce 1944,
- Strana 27 *banket* — slavnostní hostina,
Shrine of Remembrance — pomník,
interpelace v parlamentě — dotaz, který může vznést na kteréhokoli člena vlády kterýkoli poslanec a na nějž musí dotazovaný odpovědět,
- Strana 28 *Labor Party* — australská pravicová dělnická strana (pravicoví sociální demokraté); v jiných zemích britského společenství se píše název strany Labour Party,
Menzies — tento muž, který byl v době Kischovy cesty do Austrálie generálním státním zástupcem, reakční politik, hraje dosud význačnou úlohu v australské politice. Byl dlouhá léta australským ministerským předsedou a z jeho podnětů a z podnětů jeho vlád vzešlo mnoho nedemokratických zákonů a opatření proti pokrokovým organizacím a osobnostem. I dnes je předsedou australské vlády, která na př. vyslala svá vojska do Koreje,
- Strana 29 *kabinet* — zde je myšlena vláda,

- Hegel Georg Wilhelm Friedrich* — německý filosof (1770 až 1831),
- Strana 31 *Destinová Emma* — vynikající česká zpěvačka (1878 až 1930),
Marx Karel — zakladatel vědeckého socialismu (1818 až 1883),
Mensendiecková — autorka tělovýchovného systému, v té době velmi známého,
Freud Sigismund — vídeňský učenec-lékař, zakladatel buržoasní theorie o duševních pochodech, t. zv. psychoanalysy,
- Strana 32 *makléř* — obchodní zprostředkovatel,
- Strana 33 *hlasování v Sársku* — ve versailleské mírové smlouvě, jíž byla zakončena I. světová válka, rozhodli kapitalističtí vítězové nad Německem, že území Sárska bude po jistou dobu pod francouzskou kontrolou, po níž bude uspořádáno lidové hlasování, které rozhodne, zda má Sársko zůstat u Německa, nebo být připojeno k Francii. K tomuto hlasování došlo roku 1934. Hitler zmobilisoval všechny možné prostředky a dosáhl vítězství. Na bohaté průmyslové zemi měli však hlavní zájem jak němečtí, tak francouzští zbrojaři. Podobná situace a boj o Sársko mezi francouzskými a západoněmeckými zbrojaři je i dnes,
Baumová Vicki — německá spisovatelka, která po Hitlerově nástupu k moci opustila Německo,
Remarque Erich Maria — německý spisovatel, který po Hitlerově nástupu k moci opustil Německo,
Feuchtwanger Lion — vynikající německý pokrokový spisovatel,
Mühsam Erich — německý pokrokový spisovatel, ubitý gestapem ve vězení,
Lessing Theodor — profesor filosofie na technice v Hannoveru, po Hitlerově nástupu odešel do Československa, kde žil v Mariánských Lázních. Zde byl v noci 30. srpna 1933 zákeřně zastřelen nacistickými vrahy, jež vyslali Hitlerovci na území naší republiky,
- Strana 34 *Ossietzki Kurt* — vynikající německý pokrokový novinář, vydavatel časopisu »Weltbühne«, dlouho vězněný a nelidsky mučený gestapem, nakonec (r. 1938) ve vězení bestiálně ubitý. V době, kdy byl E. E. Kisch v Australii, Ossietzki tedy ještě žil, a tehdy bojovali pokrovní pracovníci celého světa o jeho osvobození, žel, bezúspěšně,

Renn Ludwig — pokrokový německý spisovatel, vlastním jménem Arnold Friedrich Vieth, byl zprvu vězněn nacisty. Po propuštění podařilo se mu odejít do emigrace. V době občanské války ve Španělsku (1936 až 1939) byl politickým komisařem německé dobrovolcké divise Ernsta Thaelmanna. Po osvobození Německa sovětskou armádou vrátil se do vlasti a pracuje v Německé demokratické republice, *Thaelmann Ernst* — vůdce Komunistické strany Německa, zákeřně zavražděný po téměř dvanáctiletém věznění v hitlerovských věznicích a koncentračních táborech v Buchenwaldu u Weimaru (16. 4. 1886—17. 8. 1944), *Hindenburg Paul* — německý generál, který byl posledním německým prezidentem před nacisty a dopomohl svým jednáním Hitlerovi k moci,

- Strana 36 *ladies* — angl. dámy,
go on! — angl. dělej!,
- Strana 37 *princ Waleský* — tento titul má prvorozený syn britského krále, následník trůnu,
vévoda z Kentu — syn britského krále,
vévoda z Gloucesteru — syn britského krále,
Rudá pomoc — svépomocná organizace pracujících,
- Strana 38 *Magna Charta* — základní článek anglické ústavy, vynucený roku 1215 šlechtici na králi Janovi,
habeas corpus — pův. latinský soudcovský rozkaz k předvedení zatčeného k soudci. Zde je myšlen anglický zákon téhož jména z roku 1879, jímž má být zaručena osobní svoboda. Žádný občan nesmí být uvězněn bez řádného soudního rozhodnutí. Autor nám v dalším ukazuje, jak lze tento zákon obcházet, jak lze zákona a práva použít a zneužít vládnoucí třídou proti pokrokovým lidem,
- Strana 40 *Třetí říše* — název, který nacisté dali hitlerovskému Německu. Podle nich první říší byla starověká a středověká římsko-německá říše, druhou Německo Vilémovo a Bismarckovo, po vítězství nad Francií v roce 1871,
meeting — zde veřejné shromáždění, projev,
- Strana 42 *coctail* — míchaný alkoholický nápoj,
- Strana 44 *riskovat* — odvážit se,
- Strana 48 *Hölderlin Friedrich* — německý básník (1770—1843),
- Strana 49 *all right* — (čti ól rajt), anglické úsloví, všechno v pořádku, doslova velmi dobře,
- Strana 51 *analysa* — rozbor,
- Strana 52 *paradox* — protiklad,

- Strana 53 *Quay* — nábřeží,
- Strana 54 *Dickens Charles* — vynikající anglický spisovatel - realista (1812—1870), jehož hlavním dílem je obsáhlý román »Kronika klubu Pickwickova«, v němž se vysmívá životu měšťáků své doby,
sociolog — vědec, který se zabývá zkoumáním společenských jevů,
Shakespeare William — největší dramatik, spisovatel divadelních her všech dob (asi 1564—1616),
linguista — jazykovědec,
- Strana 55 *old Piddington* — starý Piddington,
z profilu — z boku,
en face — zpředu,
klient — zde člověk, který se dal zastupovat právním obhájcem,
- Strana 56 *Intelligence Service* — anglická zpravodajská špionážní služba. Autor zde používá dvojí slovní hříčky: ‚intelligence‘ znamená nejen zprávu, ale také důvtip. Nazval-li tedy Kisch *Intelligence Service Un(= ne)intelligence Service*, chtěl tak nejen zesměšnit obsah zprávy, ale i hloupé metody zpravodajství,
- Strana 57 *Alexandrovo náměstí* — berlínské náměstí, kde bývalo policejní ředitelství. Sem byl E. E. Kisch odveden po svém zatčení v r. 1933 nacistickými agenty,
- Strana 61 *kontinent* — pevnina,
- Strana 63 *reminiscence* — vzpomínka,
nefair — nečestné,
- Strana 64 *procedura* — postup, jednání,
- Strana 66 *atentát* — vražedný útok,
- Strana 67 *Dobře's řval, lve* — slova ze Shakespearovy komedie »Sen noci svatojanské«, jímž vévoda Theseus chválí ochotnického herce, představujícího lva,
trikolora — trojbarevná vlajka nebo stuha, zde autor tak ironicky nazývá promodralou ránu,
- Strana 68 *inventář* — zde majetek,
- Strana 69 *agonie* — smrtelné bezvědomí,
- Strana 70 *kamelot* — prodavač novin,
formalita — předepsaný úřední postup,
Forum Romanum — velké náměstí v Římě, kde se ve starověku konala důležitá veřejná shromáždění,
dialektici — zde autor myslí přívržence vědeckého světového názoru,

- kolportér* — ten, kdo rozšiřuje tiskoviny,
- Strana 71 *Společnost Vincence z Pauly* — náboženská podpůrná společnost,
cholera — nebezpečná nakažlivá střevní nemoc,
galejník — těžký vězeň,
- Strana 72 *diagnosa* — lékařský nález,
perspektiva — zde vyhlídka do budoucna,
- Strana 75 *burská válka* — imperialistická válka, kterou vedla Anglie v l. 1899—1902 proti holandským osadníkům v Africe. Smutně se v ní proslavil generál Baden Powell (viz pozn. ke str. 20!). Anglie se snažila zmocnit zejména bohatých diamantových nalezišť. V této válce si Anglie tehdejší samostatný burský stát podrobila a proměnila jej ve svou kolonii,
- Strana 79 *ceterum autem censeo (Carthaginem esse delendam)* — ostatně soudím, že (Karthago musí být zničeno), známé rčení Marca Portia Catona staršího (234—149 př. Kr.), nesmiřitelného odpůrce Karthaga, jímž uzavíral každou svou řeč v senátě,
- Strana 81 *Caruso Enrico* — slavný italský zpěvák, tenor (1873 až 1921),
Garbo Greta — svého času proslulá americká filmová herečka švédského původu,
Samson — biblická postava; dnes jeho jménem označujeme vůbec lidi neobyčejné síly, jakou prý se Samson vyznačoval,
- Strana 82 *ministerský kabinet* — vláda,
anthologie básní — výbor z básní,
- Strana 83 *leví členové Svazu* — pokrokoví členové Svazu,
- Strana 84 *Fleet Street* — londýnská ulice, v níž jsou redakce předních listů,
autogram — podpis; ‚autogramovou polonaisou‘ nazývá autor ironicky tanec, honičku za jeho podpisy,
»Mein Kampf« — doslova ‚můj boj‘, kniha, v níž Adolf Hitler vyložil svůj ‚politický program‘,
stupidní — hloupý,
ceremonie — obřad,
- Strana 86 *Ossianovy básně* — sbírka, vytvořená skotským básníkem J. Macphersonem v roce 1760 a vydávaná za starou skotskou památku z 13. století. Klenot skotské národní kultury,

- překlad názvu knihy o Kischovi* — Na Jižní frontě. Dobrodružství Egona Kische v Australii. Autor Julian Smith, vydáno v Sydney 1936 v nakladatelství Australian Book Services Ltd.,
- Strana 87 *auditorium* — místo pro diváky, hlediště,
- Strana 88 *Your Worship* vyslovuje se krátce, *Your Warship* dlouze, jinak zní stejně (júr voršip),
- Strana 89 *dialekt* — nářečí,
antipatie — nelibost, nepřátelství,
Engels Bedřich — jeden ze zakladatelů vědeckého světového názoru (1820—1895), nejbližší spolupracovník a přítel Karla Marxe (viz pozn. ke str. 31!),
- Strana 91 *Špandava* — německé město, kde byla smutně proslulá nacistická věznice,
provokace — vyzývavý čin,
prosperita — výnosnost,
- Strana 93 *privilegovaná kasta* — skupina lidí, která má zvláštní postavení ve státě (důstojníci, šlechta, církevní hodnostáři atp.),
- Strana 94 *Secret China* — Tajná Čína,
Changing Asia — Asie od základů změněná,
instance — úřední místo,
senát — zde předsednictvo soudu,
- Strana 95 *eucharistický* — církevní,
- Strana 97 *turné* — zájezd,
- Strana 99 *antisemitský* — protižidovský,
- Strana 100 »*Völkischer Beobachter*« — ústřední noviny nacistické strany,
S. M. Herald — autor zde má hříčku, která záleží v tom, že v němčině mohou být čtena začáteční písmena S. M. Herald nejen jako v angličtině Sidney Morning Herald, ale také jako Seine Majestät Herald — Jeho Veličenstvo Herald,
s obžalovaným ani ne příbuzný, ani ne sešvagřený — autor se tu vysmívá obvyklé otázce u soudu, zda obžalovaný není v nějakém příbuzenském poměru se svědkem, protože v takovém případě by svědectví bylo ovlivněno,
- Strana 102 *Kainovo znamení* — znamení potupy,
H. M. — His Majesty, Jeho Veličenstvo,
pseudonym — přijaté jméno,
- Strana 103 *plaiduje* — přednáší projev,

- Strana 104 *Prichardová Kateřina Zuzana* — soudobá pokroková australská spisovatelka,
- Strana 109 *Artěm* — vlastním jménem Fjodor Andrejevič Andrejev (1883—1921), žil v letech 1910—1917 v Australii, po únorové revoluci v r. 1917 se vrátil do vlasti a stal se předním činitelem Komunistické strany Ukrajiny, odborů a lidových úřadů; zahynul při leteckém neštěstí,
- Strana 110 *apologia pro suam vita* — obhajoba mého života,
- Strana 111 *intelektuál* — duševní pracovník,
- Strana 112 *duce* — vůdce italských fašistů Mussolini,
- Strana 113 *intervence* — zde politický zásah,
- Strana 114 *Göring Hermann* — německý velkostatkář a majitel mnoha továren, nacistický předák a Hitlerův maršál a ministr války,
- Strana 115 *Political Squad* — politická policie,
caesaromanie — chorobná touha po samovládě,
korupční — úplatný,
- Strana 116 *bastilla* — pařížská pevnost, vězení, jehož dobytím začala r. 1792 Velká francouzská revoluce; zde vězení vůbec,
- Strana 117 *dementi* — odvolání,
bumerang — zbraň australských domorodců, vlastně kus plochého zakřiveného dřeva. Vrhá se do vzduchu a nezasáhne-li cíl, třeba ptáka, vrátí se velkým obloukem zpět ke střelci,
- Strana 118 *digger* — zlatokop,
Sionští mudrcové — Aby pošpinili sovětskou vládu, vydali nacisté t. zv. Protokoly sionských mudrců, v nichž tvrdili, že Židé usilují o ovládnutí celého světa a jednou ze zemí, kde se jim to podařilo, je SSSR, jehož vláda je prý v rukou Židů,
- Strana 119 *Sharkey L. L.* — předseda Komunistické strany Austrálie,
So comrades comerally... — refrén Internacionály anglicky,
- Strana 120 *syndikalistický* — zde v rukou protikomunistických odborů,
- Strana 121 *Moabit* — berlínská městská čtvrť, kde byla pověstná věznice, v níž byli mučeni a popraveni antifašisté. Byl zde vězněn i Ernst Thaelmann,
- Strana 122 *krysař z Hammeln* — hlavní postava vlámské lidové pohádky. Když zbavil město krys a městští radní mu odmítli vyplatit slíbenou mzdu, zavedl všechny děti z města do vysoké hory,
- Strana 123 *Pařížská komuna* — první revoluční počín francouzského

a světového proletariátu v době ohrožení Francie německou imperialistickou armádou v r. 1871,
komunard — příslušník Pařížské komuny,
nejkrvavější ze všech Adolfů — autor myslí Adolfa Thierse (1797—1877), vůdčí postavu francouzské reakce, ministra, který surově potlačil Pařížskou komunu a dal vyvraždit všechny zajaté komunardy,

Strana 126 *captatio benevolentiae* — latinsky ucházení o přízeň,
Rot Front! — Rudá fronta!, bojový pozdrav německých komunistů (asi jako naše Čest práci!),
píseň Horst Wesselova — nacistická odrhovačka, která byla po Hitlerově nástupu prohlášena za německou hymnu.